

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

METODOLOGIJA
STATISTIKA OTPADA

41	METODOLOŠKO UPUTSTVO	41
-----------	-----------------------------	-----------

Podgorica, decembar 2025. godine

SADRŽAJ

Pravni osnov.....	3
Cilj istraživanja	3
Izvještajne jedinice	3
Obuhvat.....	3
Organizacija istraživanja.....	4
Instrumenti za sprovođenje istraživanja	4
Definicije.....	4
Metod prikupljanja podataka.....	5
Zaštita podataka.....	5
Referentni period.....	6
Diseminacija	6
Klasifikacije koje se koriste u istraživanjima statistike otpada	6
Usklađenost sa propisima EU.....	6

Pravni osnov za sprovođenje istraživanja iz oblasti statistike otpada je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30. 03. 2012, 47/19 od 12. 08. 2019, 23/25 od 11. 03. 2025) i Godišnji plan zvanične statistike.

Shodno Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike izvještajne jedinice su dužne da daju podatke u zahtijevanoj formi. Individualni podaci dobijeni istraživanjem su zaštićeni i koriste se isključivo u statističke svrhe.

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj istraživanja

Cilj istraživanja iz oblasti statistike otpada je prikupljanje, obrada i diseminacija podataka o vrstama i količinama otpada koje stvaraju privredna društva - preduzeća iz oblasti proizvodnih i uslužnih djelatnosti i domaćinstava, podataka o sakupljanju otpada i načinu postupanja sa njim. Podaci se prikupljaju kroz sljedeća istraživanja: Komunalni otpad (OT - KOM), Sakupljanje i obrada otpada (OT - SiO) i Stvoreni otpad (OT - S).

Izvještajne jedinice

Izvještajne jedinice za Istraživanje o komunalnom otpadu su komunalna preduzeća kojima Sekretarijat za lokalnu samoupravu dodjeljuje dozvolu za obavljanje službe sakupljanja i transporta komunalnog otpada; za Istraživanje o sakupljanju i obradi otpada preduzeća koja imaju dozvolu od Agencije za zaštitu životne sredine za sakupljanje i obradu otpada i preduzeća koja upravljaju odlagalištima - deponijama. Izvještajne jedinice za Istraživanje o stvorenom otpadu su preduzeća sa 10 i više zaposlenih, čija je osnovna djelatnost definisana u sektorima: A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; B – Vađenje ruda i kamena; C - Prerađivačka industrija; D - Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija; E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti; F – Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala - grana 45.2 Održavanje i popravka motornih vozila; M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti - oblast 75 Veterinarske djelatnosti; Q - Zdravstvena i socijalna zaštita - grupe: 86.10 Djelatnost bolnica, 86.21 Opšta medicinska praksa, 86.23 Stomatološka praksa i 86.90 Ostala zdravstvena zaštita prema Klasifikaciji djelatnosti 2010.

Obuhvat

Istraživanjama su obuhvaćena sva komunalna preduzeća kojima je Sekretarijat za lokalnu samoupravu dodijelio dozvolu za obavljanje službe sakupljanja i transporta komunalnog otpada; preduzeća koja imaju dozvolu od Agencije za zaštitu životne sredine za sakupljanje i obradu otpada, preduzeća koja upravljaju odlagalištima – deponijama; preduzeća sa 10 i više zaposlenih, čija je osnovna djelatnost definisana u sektorima: A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; B – Vađenje ruda i kamena; C - Prerađivačka industrija; D - Snabdijevanje električnom energijom,

gasom, parom i klimatizacija; E - Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti; F – Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala - grana 45.2 Održavanje i popravka motornih vozila; M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti - oblast 75 Veterinarske djelatnosti; Q - Zdravstvena i socijalna zaštita - grupe: 86.10 Djelatnost bolnica, 86.21 Opšta medicinska praksa, 86.23 Stomatološka praksa i 86.90 Ostala zdravstvena zaštita prema Klasifikaciji djelatnosti 2010.

Organizacija istraživanja

U skladu sa Godišnjim planom, organizaciju, pripremu i sprovođenje istraživanja, kao i obradu i validaciju prikupljenih podataka, vrši Uprava za statistiku Crne Gore, a neposredni izvršioци anketnog istraživanja su anketari. Uprava za statistiku obavlja sve poslove pripreme za pravilno i uspješno sprovođenje istraživanja. U tu svrhu obavlja sljedeće poslove: izrađuje metodologiju za istraživanje, vrši izradu upitnika, priprema adresare izvještajnih jedinica, štampa materijal za sprovođenje istraživanja i vrši obuku anketara. Anketar je dužan da odgovorno i na vrijeme obavi sve poslove koji su mu povjereni.

Instrumenti za sprovođenje istraživanja

Za sprovođenje istraživanja statistike otpada, primjenjuju se sljedeći instrumenti:

- Različiti obrasci (OT - KOM, OT – SiO i OT - S);
- Odgovarajuća uputstva za popunjavanje obrazaca;
- Detaljnija uputstva za traženje odgovarajuće šifre otpada;
- Katalog otpada.

Definicije

Otpad je svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom.

Neopasni otpad je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada.

Opasni otpad je otpad koji sadrži elemente ili jedinjenja koja pokazuju jedno ili više od sljedećih opasnih svojstava: eksplozivno, oksidirajuće, zapaljivo, iritativno – iritacija kože i oštećenje oka, specifična toksičnost ciljnog organa (STCO) / aspiracijska toksičnost, akutna toksičnost, kancerogeno, korozivno, infektivno, toksično za reprodukciju, mutageno, oslobađanje akutnog toksičnog gasa, senzibilizirajuće, ekotoksično i svojstvo da otpad može imati prethodno navedena opasna svojstva koja kao izvorni otpad nije direktno pokazivao.

Komunalni otpad je miješani otpad i odvojeno sakupljeni otpad iz domaćinstva, papir, karton, staklo, metal, plastika, biootpad, drvo, tekstil, ambalaža, otpadna električna i elektronska oprema, otpadne baterije i akumulatori i kabasti otpad, sakupljeni otpad iz drugih izvora gdje je takav otpad sličan po svojoj prirodi i sastavu komunalnom otpadu, osim otpada iz proizvodnje, poljoprivrede,

šumarstva, ribarstva, septičkih jama i otpada od održavanja kanalizacione mreže i obrade otpadnih voda, uključujući kanalizacioni mulj, otpadna vozila ili građevinski otpad i otpad od rušenja objekata.

Miješani komunalni otpad je otpad iz domaćinstva preostao nakon odvajanja pojedinih frakcija komunalnog otpada za koji je predviđena mogućnost selektivnog sakupljanja uključujući komunalnu otpadnu ambalažu.

Izvorni proizvođač otpada je svako lice čijom aktivnošću nastaje otpad.

Sakupljanje otpada je prihvatanje otpada od proizvođača i transport otpada do postrojenja za obradu otpada, kao i prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada.

Obrada otpada je postupak prerade i/ili odstranjivanja otpada, kao i priprema prije prerade i/ili odstranjivanja.

Prerada otpada je postupak čiji je glavni rezultat upotreba otpada u korisne svrhe, kada otpad zamjenjuje druge materijale koje bi inače trebalo upotrijebiti za tu svrhu ili kada se otpad priprema za tu svrhu u procesu proizvodnje ili za drugu privrednu namjenu.

Odstranjivanje otpada je postupak obrade koji nije prerada, pa ni u slučaju kada se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija.

Recikliranje je postupak prerade radi korišćenja otpada kojim se otpadni materijali prerađuju u proizvode ili materije za izvornu ili drugu svrhu. Recikliranje obuhvata preradu organskog materijala, ali ne uključuje energetska preradu i preradu u materijal koji se koristi kao gorivo ili materijal za popunjavanje otpadom.

Deponija je stalno mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući internu deponiju na kojoj proizvođač odlaže sopstveni otpad na mjestu nastanka, osim mjesta gdje se otpad priprema za dalji prevoz do mjesta obrade na drugim lokacijama i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade na period do tri godine ili mjesta za skladištenje otpada prije njegovog odlaganja na period do jedne godine.

Katalog otpada je popis otpada prema svojstvima i mjestu nastanka, razvrstan na grupe, podgrupe i vrste otpada sa djelatnostima čijim obavljanjem se proizvodi otpad.

Metod prikupljanja podataka

Podaci za Istraživanje o komunalnom otpadu i Istraživanje o sakupljanju i obradi otpada prikupljaju se izvještajnom metodom, dok se podaci za Istraživanje o stvorenom otpadu prikupljaju putem ankete.

Zaštita podataka

Podaci koji se prikupljaju istraživanjima predstavljaju povjerljive podatke i podliježu posebnoj zaštiti koja je obezbijeđena u svim fazama realizacije istraživanja (prikupljanje, kontrola, obrada i objavljivanje podataka) u saglasnosti sa odredbama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore”, br. 18/12, 47/19 i 23/25).

Referentni period

Referentni period predstavlja vremenski period na koji se odnosi podatak prikupljen istraživanjima. Referentni period je isti za sva istraživanja u oblasti statistike otpada i predstavlja period od 12 mjeseci, tj. prethodna kalendarska godina.

Diseminacija

Objavljivanje podataka se vrši u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka Uprave za statistiku, prema unaprijed definisanom datumu i načinu objavljivanja podataka.

Publikovani podaci dostupni su korisnicima u godišnjem Saopštenju – Stvoreni i obrađeni otpad i na sajtu Uprave za statistiku.

Klasifikacije koje se koriste u istraživanjima statistike otpada

U sprovođenju istraživanja koriste se sljedeće klasifikacije:

- Klasifikacija djelatnosti 2010 (KD 2010, „Sl. list Crne Gore“, br. 18/11);
- Katalog otpada („Sl. list Crne Gore“, br. 064/24 od 04.07.2024);
- Statistička klasifikacija otpada (EWC – Stat/Version 4);
- Tabela ekvivalentnosti koja prema Uredbi 2150/2002 predstavlja vezu između EWC-Stat/Version 4 (supstancijalno orijentisane statističke nomenklature otpada) i Evropske liste otpada (LoW) – Odluka Komisije 2000/532/EC.

Usklađenost sa propisima EU

Istraživanja iz oblasti statistike otpada sprovode se u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama: Regulativa 2150/2002 o izvještavanju u statistici otpada usvojena od Evropskog parlamenta (od 25. novembra 2002. godine) i Regulativa 849/2010 o izmjeni Regulative (EZ) br. 2150/2002 (od 27. septembra 2010. godine).

Izdaje i štampa Uprava za statistiku (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske 2 (+382) 20 230 - 811, faks (+382) 20 230 - 814

Metodologiju pripremio:

Odsjek statistike životne sredine i šumarstva

contact@monstat.org